

ทัศนคติที่มีต่อการศึกษา, การโฆษณา, การเลือกอาชีพและการตั้งถิ่นฐาน

การศึกษาเรื่องทัศนคติของบุคคล เป็นเรื่องที่มีความสำคัญทางสังคมวิทยา เพราะบุคคลมีความสนใจและทัศนคติแตกต่างกัน และความสนใจและทัศนคติที่แตกต่างกันของบุคคลจะสื่อให้เห็นค่านิยมพฤติกรรมที่ไม่เหมือนกันด้วย และเนื่องจากทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นแนวโน้มในการปรับตัวของบุคคล ซึ่งอาจแสดงออกโดยการกระทำ หรือโดยมีพฤติกรรมต่าง ๆ ทัศนคติคือความรู้สึกนึกคิดและแนวทางการปฏิบัติหรือท่าทีที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างอาจมีความเข้มข้น (degree) ในปริมาณที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล¹ ทัศนคติเป็นสิ่งที่มิได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ หากแต่เกิดขึ้นและฝังอยู่ในจิตใจของคนเรา หลังจากถูกสิ่งสอนให้ชอบหรือเกลียด ยอมรับหรือไม่ยอมรับในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาเป็นเวลานานพอสมควร หรือโดยที่บุคคลนั้นได้รับจากประสบการณ์ของตนเอง²

¹ ไพบูลย์ ช่างเรือน, สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา, (กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา ว่างบูรพา, 2516) หน้า 49 - 50.

² รายงานการวิจัย เรื่องผู้นำในชนบทของประเทศไทย คณะกรรมการสาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ, 2514 , หน้า 37.

สำหรับการศึกษาวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่า นักเรียนไทย มุสลิมที่มีระยะเวลาศึกษาต่างกัน (ป.กศ. กับ ป.กศ. สูง) หรือมีภูมิหลังทาง ครอบครัวไม่เหมือนกัน เช่น นักเรียนที่บิดามีระดับการศึกษาต่างกัน หรือมาจาก ครอบครัวที่บิดามีอาชีพต่างกัน จะมีการตอบสนองต่อประเด็นคำถามไปในทาง สันนิษฐานหรือตอบตามคักคานแตกต่างกันไปอย่างไร

นิยามของ "ทัศนคติ"

ทัศนคติไม่ใช่สิ่ง ที่มีมาแต่กำเนิด บุคคลเกิดทัศนคติขึ้นไต่จากการ เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ ทัศนคติคือ ความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่น ต่อสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ และความคิดเห็นต่าง ๆ บุคคลสามารถมีทัศนคติใน เรื่องต่าง ๆ ได้มากมาย เนื่องจากการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ในเรื่อง นั้น ๆ มีผู้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ต่าง ๆ ดังนี้

1. เมอร์ฟี , เมอร์ฟีและนิวคอมม์¹ (Murphy, Murphyand, Nevocomb) ให้ความหมายว่า ทัศน คือ ลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ ฟังใจหรือไม่ฟังใจ ที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งต่าง ๆ
2. โรเซมเบิร์ก² (Rosemberg) ให้ความหมายว่า ทัศน- คติ คือ การตอบสนองทางความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสรรพสิ่ง ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ เกี่ยวพันกับความคิด ความเข้าใจของบุคคลนั้น

¹ G. Murphy, L. Murphy, and T. Newcomb, Experimental Social Psychology. (New York : Harper and Row, Publishers, 1937), p. 367.

² M.J. Rosemberg, "Cognitive Structure and Attitudinal Affect," Journal of Abnormal and Social Psychology, 53 (1956), p. 367.

ซีคอร์ด และแบคแมน¹ (Secord & Backman) กล่าวว่า
ทัศนคติของแต่ละคนเมื่อรวมกันเข้า จะเป็นแบบค่านิยมและจะเป็นตัวการในการ
สนับสนุนให้เกิดแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางสังคม

แอนน์ อนาซทาสี² (Anne Anastasi) ให้คำจำกัดความของ
ทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติหมายถึง ความโน้มเอียงที่จะแสดงออกมาว่าชอบหรือไม่
ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ต่อเชื้อชาติ ขนบประเพณีและสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

เฟอร์กูสัน (Ferguson)³ กล่าวว่า ทัศนคติเป็นการแสดงออก
ของความเชื่อ ว่า อะไรถูกหรืออะไรผิด ชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือปฏิเสธ
การแสดงออกดังกล่าวเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ประการ⁴ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ (The Cognitive Component) ทัศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของความเชื่อว่าอะไรถูกอะไรผิด

¹ Secord, Paul E. and Backman, Carl W. : Social Psychology,
(New York : Dryden Press, 1954), p. 128.221.

² Anastasi, Anne : Psychological Testing , 2d ed. (New York :
McMillan Company, 1967), p.541.

³ Ferguson, L.W. : Personality Measurement, (New York :
McGraw-Hill Book Co., 1952), p. 81.

⁴ Krech D., Crutchfield, Richard S. and Ballachey, Egerton
L., Individual in Society, (New York : McGraw-Hill Book Co., 1922),
p. 137 - 41.

2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (The Afficative Component)
 ที่ทัศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component)
 เป็นความพร้อมที่จะกระทำ ที่ทัศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของการยอมรับ
 หรือปฏิเสธ

ลัมเบอรัทและลัมเบอรัท¹ (Lumbert, and Lumbert)
 ให้ความหมายว่า ที่ทัศนคติ คือ ลักษณะคงที่ของความคิด ความรู้สึก หรือแนวโน้ม
 ที่จะแสดงต่อบุคคล, กลุ่มสังคมและเหตุการณ์ต่าง ๆ

การพัฒนาทางด้านทัศนคติของบุคคลเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับ
 การปรับตัวของบุคคลเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคม ตลอดจนการเลียน
 แบบจากบุคคล คนเคย เพื่อนสนิท และคนอื่น ๆ ในสังคม สิ่งเหล่านี้รวมกันกลายเป็น
 เป็นแบบแผน ที่ทัศนคติของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่า พัฒนาการของ
 ที่ทัศนคติเป็นไปตามหลัก 3 อย่าง คือ

1. การติดต่อและสัมพันธ์กับผู้อื่น (Association)
2. การถ่ายทอดแบบอย่างของผู้อื่นมาเป็นของตน (Transfer)
3. การสนองความต้องการของตน (Need Satisfaction)

เนื่องจากสภาพแวดล้อมในสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลง
 อยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ที่ทัศนคติ ก็ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงและยืดหยุ่นไปตามสภาพ

¹ William W. Lumbert, and Wallace E. Lumbert, Social Psychology (New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1965), p. 50.

แวลลอมของสังคมบาง ซึ่ง เฮอริเบิร์ต ซี. เคลมาน¹ (Herbert C. Kelman) ได้เสนอ กระบวนการ 3 ขั้นตอน ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ คือ

1. Compliance หรือการยอมตามจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ
2. Identification เกิดจากการที่บุคคลนั้น ๆ ยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่น เพราะต้องการสร้างพฤติกรรมของตนขึ้นให้เหมือนกับคนในสังคม เพื่อที่จะติดต่อกับหรือมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้
3. Internalization เกิดจากการที่บุคคลยอมรับอิทธิพลหรือพฤติกรรมต่าง ๆ เขาเป็นส่วนหนึ่งของตนเอง

ทัศนคติต่อการศึกษา

ก่อนที่จะวิเคราะห์ถึงทัศนคติต่อการศึกษา ผู้วิจัยขอกล่าวถึง สภาพการศึกษา และปัญหาการศึกษาโดยทั่วไปของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์ขั้นตอนต่อไป

ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาพการศึกษาโดยทั่วไป อาจกล่าวโดยสรุป ดังนี้ คือ การศึกษาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังอยู่ในระดับต่ำมาก มีครูหนังสือไทยไม่เกินร้อยละ 30 ของประชากรในสี่จังหวัดดังกล่าวทั้งหมด กล่าวคือ ประชากรในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2 จังหวัด ยะลา จังหวัด

1

Kelman Herbert C., "Compliance, Identification and Internalization : Three Process of Attitude Change, " Attitude Theory and Measurement, (New York : John Wiley and Sons, Inc., 1967), p. 469 - 71.

สตูล ประมาณ รอยละ 80 - 85 พูดภาษามลายูในชีวิตประจำวัน เด็กที่เขา
มาเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา พูดภาษาไทยไม่ได้ ประมาณ รอยละ 72¹
และหลักสูตรการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาไม่มุ่งในด้านให้ความรู้ทางวิชาชีพแก่
เด็ก ประโยชน์อย่างเคียวที่ผู้ปกครองเห็นว่า เด็กอาจได้รับคือ ความรู้ภาษา
ไทย และยังมีผู้ปกครองจำนวนมากที่เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของตนจำกัด อยู่แต่ใน
วงของผู้ที่ไม่ใช่ภาษาไทยด้วยกัน มองไม่เห็นว่ ภาษาไทยจะจำเป็นหรือมีประโยชน์
ใดอย่างไร จึงมีใครส่งเสริมบุตรหลานของตนให้เรียนรู้อื่นๆ เป็นพิเศษ ในบาง
ครอบครัว บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้บุตรหลานพูดภาษาไทย เพราะ
เกรงว่า จะเป็นการหันเหไปจากภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน นอกจากนี้
ชาวไทยมุสลิมบางคน ยังมีความคิดว่า ภาษาที่ถูกต้องของพวกตนก็คือ ภาษา
มลายูพื้นเมืองเท่านั้น สิ่งเหล่านี้ไม่ช่วยในการเรียนภาษาไทยของเด็กแต่ประการ
ใด ยิ่งกว่านั้นเมื่อเด็กกลับจากโรงเรียนถึงบ้าน กลับต้องใช้เวลาตอนค่ำหัดอ่าน
พระคัมภีร์อัลกุรอาน หรือหัดอ่านหนังสือมลายู เพื่อเตรียมตัวสำหรับศึกษาทาง
ศาสนาต่อไปในวันข้างหน้าอีก

หากพิจารณาลักษณะการจัดการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว จะ
เห็นได้ว่า แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ การศึกษาอย่างเป็นทางการประการหนึ่ง
และการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการอีกประการหนึ่ง

¹ พัทธา สายหู, จดหมายจากปักษ์ใต้ "ภาษากับการปกครอง",
สังคมศาสตร์ปริทัศน์, ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (มีนาคม - พฤษภาคม 2509),
หน้า 51.

การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง การอบรมสั่งสอนวิชาความรู้
ที่พ่อแม่ถ่ายทอดให้แก่ลูก เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต ได้แก่ การให้รู้ขนบ
ธรรมเนียมประเพณี ในวัฒนธรรมของตนเองในค่านต่าง ๆ ของชีวิต ในความ-
หมายนี้ พ่อแม่ชาวบานส่วนใหญ่ที่ไม่รู้ภาษาไทย ย่อมอบรมสั่งสอนลูกให้รู้จัก
โตแก่ ภาษาและขนบธรรมเนียมแบบมลายูและศาสนาอิสลามที่ตนนับถืออยู่ ประชาชน
ชาวบานส่วนใหญ่ในเขตนี้ มีญาติพี่น้องอยู่ในเขตของประเทศเพื่อนบ้าน คือ
มาเลเซีย และเคยเดินทางไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนกัน จึงย่อมบอกเล่าถ่ายทอด
ความสัมพันธ์เช่นนี้ให้แก่ลูกหลานได้เป็นธรรมดา เปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่
และประเพณีต่าง ๆ ให้เห็นความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน เป็นความรู้รอบตัว
อย่างหนึ่งของชีวิต นอกจากธรรมเนียมแบบอย่างทางมลายูแล้ว ผู้ที่ไ้ไปพบเห็น
เมืองเมกกะ จากการไปจาริกแสวงบุญมาย่อมเผยแพร่ความรู้และแบบอย่างขนบ
ธรรมเนียมทางอาหรับ ซึ่งคนถือว่าเป็นลักษณะของศาสนาอิสลามกันต่อ ๆ ไป
ที่เห็นได้ชัด คือ การแต่งตัวในโอกาสงานพิธีของพวกหะยี และโต๊ะครูที่ไ้ไปเล่า
เรียนจากอาหรับ¹

ในค่านการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพ ชาวบานยังสอนให้บุตร
หลานของตนรู้จักทำสวนยาง ทำนาและวิชาชีพแบบประเพณีของหมู่บ้านอย่างง่าย ๆ
ซึ่งไม่สามารถฝึกเป็นอาชีพหลักอย่างแท้จริงได้ เด็กหนุ่มที่ชอบท่องเที่ยว อาจรับจ้าง
เป็นกระเป่ารดประจำทางหรือช่วยรับซื้อยาง ไปส่งพ่อค้าใหญ่ ๆ ใ้เวลาส่วน
ใหญ่อยู่ในตลาดและตัวอำเภอ หัดใ้ภาษาไทยและเห็นการประกอบอาชีพต่าง ๆ
ของชาวตลาด ซึ่งคนอาจสนใจฝึกหัดต่อไป แต่ถาเป็นเด็กหนุ่มที่ไม่ชอบจนจกัย
ชีวิตส่วนใหญ่จะใ้ช้อยู่แต่ในบ้าน ยกเว้นเวลาระยะเวลาหนึ่งที่เรียนในปอเนาะ แต่

¹ พัทยา สายหู, รายงานการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่น ในเขตพัฒนา
ภาคใต้, (พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2510), หน้า 43.

เนื่องจากขอเินาะไม่มีการสอนวิชาพิโท เมื่อเลิกเรียนกลับหมู่บ้าน ก็ต้องหัน
 เขาหาอาชีพกสิกรรมของพ่อแม่ไคอย่างเคียว สำหรับเด็กหญิงโอกาสที่จะหาความ
 ฎและประสบการณ์ในชีวิตอย่างเด็กชายยังมีน้อย พ่อแม่ก็ส่งเสริมให้แต่งงานแต่
 อายุยังน้อย ให้อยู่ในอารักขาของสามี การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ได้รับความ
 มาจากมารดาเป็นส่วนใหญ่ แต่เด็กหญิงที่ได้เรียนในปอเินาะอาจมีโอกาสกว้างขวาง
 ขึ้น เด็กหญิงในครอบครัวยากจนอาจต้องรับจ้างกรีดยางแต่อายุยังน้อย และหาก
 ไคสามีในระดับใกล้เคียงกัน ก็ไม่มีโอกาสได้รับความรู้กว้างขวางแต่อย่างใด ¹

การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งได้แก่การศึกษาในโรงเรียน ใน
 สมัยโบราณการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คงมีลักษณะเป็นการศึกษาศาสนา
 อิสลามแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่มีการให้การศึกษาในโรงเรียนและในหลักสูตรวิชา
 สามัญเลย จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2432 ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอม-
 เกลาเจ้าอยู่หัว พระองค์ไคทรงวางรากฐานการศึกษาขึ้นในจังหวัดปัตตานีครั้งแรก
 โดยให้เริ่มเรียนที่ศาลากลาง เปรียบที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างขึ้นที่วัด
 คานินรโมสร ² การศึกษาในเมืองปัตตานีในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นนับว่า เจริญ
 ก้าวหน้ากว่าเมืองไค ในแหลมมลายู ดังปรากฏในรายงานของนาย Walter A.
 Graham ชื่อว่า "Report on the State of Kelantan For the Year
 August, 1963, to August, 1904 พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2447
 มีข้อความตอนหนึ่งว่า "... การศึกษาในเมืองกลันตัน ยังคงดำเนินไปตามแบบ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 44.

² กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ประวัติศาสตร์ 4 จังหวัด
ภาคใต้ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล ยะลา (โรงพิมพ์คุรุสัมนาการ,
 ภาคศึกษา 2, 2505), หน้า 41.

โบราณ โรงเรียนก็เพิ่งสร้างขึ้นในปี (พ.ศ. 2447) ในปัจจุบันเด็กที่สนใจในการเรียนส่วนมาก ได้ส่งไปเรียนที่เมืองปัตตานี... " ¹ จึงเห็นได้ว่า การให้การศึกษาสามัญแก่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีจุดเริ่มต้นที่

การศึกษาอย่างเป็นทางการในโรงเรียนนี้ อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

คือ

ก) การศึกษาในโรงเรียนประชาบาล ซึ่งตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2483 ได้กำหนดให้เด็กชายหญิงทุกคนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์บังคับระหว่าง 7 - 14 ปี ต้องเข้าโรงเรียนชั้นประถม ² เด็กชาวบ้านเข้าโรงเรียนประชาบาลที่ทางราชการจัดสร้างไว้ให้ สิ่งแรกที่เด็กต้องเรียนคือ ภาษาไทย เพราะไม่รู้อาษาไทยมาก่อน หลักสูตรการสอนและตำราต่าง ๆ เช่นภาษาไทย ครูส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา และอาจจะมาจากภูมิลำเนาอื่น เด็กที่เรียนจบชั้นประถมปีที่ 4 อาจมีความรู้พออ่านออกเขียนได้ และพูดภาษาไทยได้บ้าง หากเป็นเด็กที่สนใจและใฝ่ครูที่เอาใจใส่ในการสอน แต่เด็กส่วนหนึ่งจะเรียนพอให้จบชั้นประถมปีที่ 4 หรือพ้นเกณฑ์อายุระหว่างบังคับโดยไม่สามารถที่จะนำเอาความรู้โดยเฉพาะภาษาไทยไปใช้ต่อไปในหมู่บ้านที่ประชากรส่วนใหญ่ หรือแทบทั้งหมดไม่ใช้ภาษาไทย ความรู้ที่เด็กได้รับจากโรงเรียนไม่มีโอกาสได้ใช้ที่บ้าน และเมื่อออกจากโรงเรียนแล้วไม่นาน เนื่องจากไม่มีโอกาสได้อ่าน เขียนและพูดทบทวนความรู้ที่เรียนมา ไม่ซ้ำคัมหมัด หรือเหลือความรู้อยู่นอย จนไม่เป็นประโยชน์ใ้การใช้การได้ จึงกล่าวโดยทั่วไปได้ว่า การศึกษาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาสำหรับเด็กในหมู่บ้านที่ไม่พูดภาษาไทยนั้นเป็นไปเพราะกฎหมายบังคับมากกว่าสมัครใจ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

² พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464", แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2483", ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 57 ตอนที่ 65, หน้า 1046.

ข). การศึกษาในปอเนาะ ซึ่งเป็นการสอนตามประเพณี ก่อนมี การปรับปรุง สอนแนววิชาศาสนาอิสลาม โดยใช้ภาษาในการสอนที่เป็นหลักอยู่ 2 ภาษา คือ ภาษามลายู เขียนด้วยอักษรยาวี (อาหรับแปลง) เพื่อให้อ่านบทอธิบาย คัมภีร์อัลกุรอานที่ปรากฏในภาษามลายูได้เขียนไว้เป็นคำรา (กิตัม) กับภาษาอาหรับ ซึ่งเป็นภาษาของคัมภีร์โดยตรง ในสมัยปัจจุบันโรงเรียนซึ่งก้าวนำ อาจสอนเขียน อานภาษามลายูด้วยอักษรโรมัน (โรมัน) และอาจเลยไปถึงภาษาอังกฤษ คำราภาษา มลายูที่ใช้คือคำราที่ใช้เรียนกันในประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีทางทำให้ นักเรียนในเขต ไทยได้รับความรู้หนักไปในเรื่องของวัฒนธรรม และประเทศชาวมลายูหรือมาเลเซีย มากกว่าเรื่องทางประเทศไทยเอง ทำให้ความรู้ อาน เขียนที่ได้ติดตัวมาจากปอเนาะ ถึงแม้จะอยู่ศึกษาไม่นาน คือ ภาษามลายูโดยเฉพาะที่เป็นภาษาหนังสือมาตรฐาน ที่ ใช้อยู่ในมาเลเซีย ส่วนภาษาอาหรับที่จะรู้สึกถึง จนใช้ประโยชน์ได้คงมีในนักเรียน ไม่กี่คนที่เรียนจนถึงขั้นสูง และหวังไปขอในการศึกษาศาสนาในประเทศอาหรับ หรืออิจิปต์ต่อไป หลักสูตรของปอเนาะไม่มีมาตรฐานอันเดียวกันที่แน่นอน ครูต้อง สอนตามความรู้ที่ตนถนัด ไม่มีการเทียบหลักสูตร และระยะเวลาการเรียนที่กำหนด ไว้วางหน้า มักกล่าวว่าความรู้ทางศาสนาเรียนไม่มีวันจบและปอเนาะรับนักเรียน ทั้งชายและหญิง ไม่จำกัดเพศ วัย หรือสถานภาพสมรสแต่อย่างใด ¹

กล่าวโดยสรุป การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ คือการใช้ชีวิตความเป็น อยู่อย่างปกติ ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งเสริมการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีแบบมลายู ซึ่งผสมกับอิทธิพลของศาสนาอิสลาม ความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอก ส่วนใหญ่ที่รู้จักคือเรื่องราวของบุคคลทางมาเลเซีย ซึ่งชาวบ้านมีญาติพี่น้องโดยไปมา

¹ พัทยา สายหู, "รายงานการวิจัยลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาค ใต้", เรื่องเดิม, หน้า 44 - 49.

หาผู้กิน และจากตำราเรียนภาษามลายู ของนักศึกษาปอเนาะกับเรื่องในเมือง
 เมกกะและชาวอาหรับจากคำบอกเล่าของผู้ที่เคยไปประกอบศาสนกิจ ณ นครเมกกะ
 ประเทศซาอุดีอาระเบีย ในส่วนที่เป็นการศึกษาอย่างเป็นทางการในโรงเรียน เด็กรุ่น
 ปัจจุบันทุกคนก็อายุอยู่ในเกณฑ์ศึกษากาบังคับตอง เรียนภาษาไทยและความรู้ทั่วไปใน
 ชั้นประถมศึกษาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่เด็กบางคนอาจตรวจสอบและบางคนเรียนไม่จบ
 หลักสูตร ความรู้ภาษาไทยที่ได้ไปไม่มีโอกาสได้ใช้มากนัก หากเป็นหมู่บ้านในบริเวณ
 ที่ไม่มีคนพูดภาษาไทยอยู่ใกล้เคียงและผู้ปกครองเด็กยังไม่เห็นประโยชน์และเกรงว่าจะ
 -ทำลายวัฒนธรรมพื้นเมืองเดิม ชาวบ้านทั่วไปสนใจในการศึกษาทางศาสนาและ
 ส่งเสริมให้เด็กได้เข้าเรียนในปอเนาะ แต่ผู้ที่สำเร็จได้ความรู้จริงทางศาสนาอาจมี
 ไม่มาก เพราะการเรียนต้องใช้เวลานานปี

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น
 นอกจากการขาดแคลนโรงเรียนและครูผู้สอนแล้ว ยังมีปัญหาในเรื่อง ผู้ปกครองที่
 เป็นชาวไทยมุสลิม ไม่นิยมส่งบุตรหลานให้มาเรียนภาษาไทย การที่ชาวไทยมุสลิม
 ไม่ให้ความสำคัญต่อการเรียนภาษาไทยกลับให้ความสำคัญต่อการเรียนวิชาศาสนาใน
 ปอเนาะ เนื่องจากสาเหตุ 3 ประการ

- 1) ศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพราะศาสนาอิสลามส่งเสริมให้มุสลิมทุกคนต้อง
 ศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม การศึกษาในทางโลกถูกเน้นไปเพื่อให้ความรู้ ความ
 ชำนาญในวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อจะได้สามารถประกอบอาชีพและดำรงตนอยู่ในโลกนี้ได้
 อย่างมีความสุข ในการศึกษาทางธรรมนั้นก็เพื่อให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับศาสนา
 จะได้ประกอบศาสนกิจได้อย่างถูกต้อง ตั้งตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม นอกจากนี้ยัง
 บังคับให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องเอาใจใส่ให้บุตรธิดา หรือผู้ที่อยู่ในความอุปการะ
 เลี้ยงดูของตนได้มีโอกาสเล่าเรียนอย่างน้อยเพียงเพื่อสามารถปฏิบัติศาสนกิจ ตาม
 บทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามที่บังคับและห้ามไว้อย่างถูกต้อง แต่ในความเห็นของ
 ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามกลับปรากฏว่า การศึกษาศาสนาอิสลามเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

จนกลายเป็นค่านิยมทางสังคมว่า ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในศาสนาอิสลาม จะได้รับความเคารพยกย่องจากสังคมมาก¹ ดังจะเห็นได้จากข้อเขียนของ Thomas M. Frazer² ที่เกี่ยวกับการศึกษาของเยาวชนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในตำบลรูสมี่แล จังหวัดปัตตานีว่า "ถ้านักเรียนคนใด ที่เรียนศาสนาเก่ง ๆ บิดามารดาของนักเรียนผู้นั้น ก็จะได้รับยกย่องจากประชาชน ยิ่งไปกว่านั้น ถ้านักเรียนคนใดมีโอกาสได้ไปศึกษาวิชาศาสนาต่อยังต่างประเทศด้วยแล้ว นักเรียนผู้นั้นจะมีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขวัญในหมู่ประชาชนเป็นอย่างมาก" ความเคร่งครัดในศาสนาตัวเอง จึงทำให้ชาวไทยมุสลิมนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล

จากการสอบถามนักศึกษาว่า ความเคร่งครัดในศาสนาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาล มีความจริงเพียงไร ซึ่งผลจากการศึกษาตามตารางที่ 42 นักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นควยว่า ความเคร่งครัดในศาสนาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประชาบาล แต่กลับส่งเขาเรียนในโรงเรียนเอกชน กล่าวคือ นักเรียน ป.กศ. เห็นควยร้อยละ 37.7 เห็นควยอย่างยิ่ง ร้อยละ 25.1 แตกต่างกับนักเรียนชาวไทยมุสลิม ป.กศ. สูง คือเห็นควยร้อยละ 32.0 และเห็นควยอย่างยิ่งร้อยละ 18.6

นักเรียนชายและหญิงมุสลิม ป.กศ. มีความมั่นใจในทางเห็นควยสูงกว่านักเรียนชายและหญิง ป.กศ. สูง กล่าวคือ นักเรียนชายในระดับ ป.กศ. เห็นควยร้อยละ 32.3 เห็นควยอย่างยิ่งร้อยละ 26.9 ในขณะที่นักเรียนชายมุสลิม ป.กศ. สูง เห็นควย

¹ ประกิจ ประจนปัจจนึก, "การปรับปรุงและส่งเสริมปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม", (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 55 - 57.

² Frazer Jr. Thomas M, Rusembilan : A Malay Fishing Village in Southern Thailand, (New York : Cornell University Press, 1962) p. 163.

รอยละ 29.2 และเห็นควยอย่างยิงรอยละ 26.0 ส่วนนักเรียนหญิงมุสลิม ป.กศ. เห็นควย รอยละ 47.8 เห็นควยอย่างยิงรอยละ 21.7 ในขณะที่นักเรียนหญิงมุสลิม ป.กศ. สูง เห็นควयरอยละ 34.7 และเห็นควยอย่างยิงรอยละ 10.2

โดยสรุปแล้ว ความเห็นในเรื่องความเคร่งครัดในศาสนาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมไม่นิยมส่งบุตรหลานเขาเรียนในโรงเรียนรัฐบาล แต่กลับส่งเขาเรียนในโรงเรียนเอกชนนั้น อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า นักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่เห็นควย โดยเฉพาะนักเรียนชายและหญิงมุสลิม ป.กศ. มีความมั่นใจในความคิดเห็นข้อนี้เป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ดี ตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามแล้วจะเห็นว่าศาสนาอิสลามมิได้ห้ามมิให้เรียนภาษาไทยเลย มีหน้าที่ยังส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียนภาษาต่างๆ ของเผ่าชนในโลกนี้ ทั้งนี้เห็นได้จากความหมายวณะของท่านศาสดามะหะหมัดที่ว่า "ผู้ใดก็ตามที่ศึกษาเล่าเรียนภาษาของชนเผ่าใดเผ่าหนึ่ง เขาจะปลดปล่อยจากการหลอกลวงของชนเผ่านั้น" ¹ จากความหมายง่าย ๆ อันนี้ ทำให้เราเข้าใจทันทีว่า ศาสนาอิสลามมิได้ห้ามเรียนภาษาไทย ยังมีวณะของศาสดาและโองการของพระเจ้าที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานว่า ²

"การศึกษาเป็นหน้าที่ของมุสลิมทั้งชายและหญิง"

"จงศึกษาเล่าเรียนตั้งแต่ในเปลจนถึงหลุมฝังศพ"

"จงศึกษาแสวงหาความรู้เถิด แม้ว่าจะอยู่ไกลถึงเมืองจีน"

¹ ป่านจิมีย์, "เรียนในโรงเรียนไทยบาปจริงหรือ", วารสารภูมิแล, ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (กันยายน - ตุลาคม 2517), วารสารคณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี, หน้า 64.

² ทวน สุวรรณศาสตร์ และรังสฤษดิ์ เขาวนศิริ, "แนวคิดปรัชญาการศึกษาไทยโดยอาศัยหลักธรรมทางศาสนาอิสลาม" วารสารคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (สิงหาคม - กันยายน, 2516), หน้า 16.

ตารางที่ 42

ความเคร่งครัดในศาสนาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ ชาวไทยมุสลิมไม่นิยมส่งบุตรหลาน
เข้าเรียนในโรงเรียนประชาบาล แต่กลับส่งเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน
จำแนกตามชั้นเรียนและเพศ

ชาวไทยมุสลิมไม่ นิยมส่งบุตรหลาน เข้าเรียนโรงเรียน ประชาบาลเพราะความ เคร่งศาสนา	ป.กศ.			ป.กศ.สูง			รวม
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
เห็นค้ายอย่างยั้ง	26.9	21.7	25.1(50)	26.0	10.2	18.6(18)	23.0(68)
เห็นค้าย	32.3	47.8	37.7(75)	29.2	34.7	32.0(31)	35.8(100)
ไม่คอยเห็นค้าย	26.9	20.3	24.6(49)	29.2	34.7	32.0(31)	27.0(80)
ไม่เห็นค้ายเลย	10.7	7.2	9.5(19)	12.5	16.3	14.4(14)	11.1(33)
ไม่คอบ	3.1	2.8	3.1(6)	2.1	4.1	3.1(3)	3.1(9)
รวม	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (296)

ฉะนั้น ถ้ามีใครตอบคำถามของท่านว่า "ศาสนาอิสลามห้ามมิให้เรียนหนังสือไทยจะเป็นบาป" นั่นคือ เป็นคำตอบของผู้ไม่เข้าใจ แก่นแท้ของศาสนา เพราะคำสอนของศาสนาอิสลาม สอนให้คนใช้สติปัญญาและปฏิบัติอย่างมีเหตุผล

2) เศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะราษฎรส่วนใหญ่ยากจน การประกอบอาชีพในทางกลีกรรรมประสบโอกาสในความก้าวหน้าในชีวิตได้น้อย การประกอบกิจการใหญ่โตที่ต้องใช้ทุนค่อนข้างมากก็ไม่มี ทางออกที่สำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนขึ้นมา ก็คือ การได้รับความนิยมนกยอจากสังคมในความรู้สึทางศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพราะบุคคลยังมีความรู้ความชำนาญในศาสนาเพียงใด ประชาชนก็จะให้การนิยมนกยอ มีลูกศิษย์ลูกหามาก การเป็นโต๊ะครู ที่มีชื่อเสียงจึงเป็นความสำเร็จอย่างดีในชีวิตที่พึงปรารถนา

3) การบริหารการศึกษา

ควยเหตุที่ระบบการศึกษาของประเทศไทย เป็นไปตามรูปการปกครองของประเทศ คือรวมอำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง การบริหารต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ประชาชนในที่ต่าง ๆ จึงอยู่ในรูปเดียวกันหมด โดยไม่ได้มีการจัดเป็นพิเศษต่างหาก ในบางท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกับท้องถิ่น ๆ ของประเทศเลย ดังจะเห็นได้จาก การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็เป็นไปในรูปเดียวกันกับที่ใช้ในส่วนอื่น ๆ ของประเทศไทย ทั้ง ๆ ที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะทางประวัติศาสตร์ ภาษา ศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างจากชาวไทยในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศเป็นอย่างมากตาม จึงเป็นสาเหตุให้ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามไม่พอใจที่จะให้บุตรหลานของตน เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล เพราะตั้งข้อรังเกียจที่บุตรหลานของตนจะต้องไปเรียน "วิชาที่มีรากฐานมาจากภาษาไทยและเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีและศาสนาของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ...." ¹ ไม่มีการสอนหลักธรรม

1

Ladd, Thomas, M., Socio-Economic Approach to Political Integration of The Thai Islam: An Appraisal, March 31, 1969, p. 4.

ทางศาสนาอิสลามให้แก่เด็กที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยส่วนใหญ่เลย การกระทำเช่น
 นี้ในความรู้สึกของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ถือว่าเป็นบาป อีกประการหนึ่ง
 ครูที่สอนส่วนใหญ่ก็เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ทำให้ผู้ปกครองไม่ค่อยไว้วางใจ
 เกรงว่าจะทำให้บุตรหลานของตนหันเหความเชื่อต่อในหลักศาสนาและเป็นการทำลาย
 วัฒนธรรมดั้งเดิมของตน นอกจากนี้ "... ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาประสพ
 ความล้มเหลวในการที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้ปกครองที่จะส่งเสริมให้บุตรหลาน
 ของตนได้รับการศึกษา ทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่พูดภาษามลายูไม่ได้ และไม่เข้าใจ
 ในประเพณีของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ทั้งไม่ค่อยพบปะติดต่อกับผู้ปกครองของ
 เด็กเหล่านั้น " ¹ ซึ่งนิคคักษณะของครูที่ดี ที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก
 นักเรียนและผู้ปกครองจึงไม่เป็นการส่งเสริมให้บุตรหลานของชาวไทยที่นับถือศาสนา
 อิสลาม เข้ารับการศึกษทั้งในระดับการศึกษาภาคบังคับและในระดับการศึกษาชั้น
 สูง ๆ ขึ้นไป

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข เนื้อหาการสอนบางวิชา
 เช่น วิชาศีลธรรมและวิชาสังคมศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการที่ประชาชนใน
 แถบนี้มีภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี แตกต่างไปจากประชาชน
 ที่นับถือศาสนาพุทธ ฉะนั้น สำนักงานศึกษาธิการ เขต 2 จึงได้จัดทำหลักสูตร วิชา
 ศีลธรรมในหัวข้อธรรมะศาสนาอิสลาม พร้อมทั้งคู่มือครู เสร็จเรียบร้อยแล้วเพื่อใช้
 สอนในระดับประถมศึกษา ส่วนในระดับวิทยาลัยครู ได้เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลาม
 ในหมวดวิชาพิเศษ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาและเปิดสอนวิชา
 ศาสนาอิสลามเป็นวิชาโทตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ฉะนั้น ป
 ปัจจุบันนี้ ชาวไทยมุสลิมจึงสนับสนุนส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันชั้นสูงมากกว่า

1

Ladd Thomas M., Ibid, p. 4.

แต่ก่อน ก็จะเห็นได้จากการศึกษาของ สุนีย์ ทองอินทร์เล็ก¹ ซึ่งได้ศึกษารูปแบบของการกระจายความคิดใหม่ไปสู่ชาวมุสลิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี พบว่าประชาชนชาวมุสลิมมีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ตำบลรูสะมิแล เป็นประโยชน์ต่อพวกเขาโดยไม่ต้องไปเรียนไกล ๆ ถึงร้อยละ 93.71 แสดงว่าเขาเหล่านี้ได้ให้ความสำคัญและความสนใจต่อการเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนผู้ใหญ่มิ่ประโยชน์ต่อพวกเขาถึงร้อยละ 94.86 แสดงว่าผู้ใหญ่มองเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงมีความคิดในทางที่ดีต่อการศึกษของผู้ที่อยู่เลยวัยเรียน และจากคำถามที่ว่า ถ้าถูกเรียนได้จะให้ลูกได้เรียนถึงระดับอุดมศึกษาหรือไม่ ผู้ตอบร้อยละ 94.00 ตอบว่า เห็นด้วยกับการให้ลูกได้เรียนถึงระดับอุดมศึกษา แสดงถึงแนวโน้มในการศึกษาต่อไปว่า ชาวไทยมุสลิมจะส่งบุตรเขาเรียนในมหาวิทยาลัยมากขึ้น ซึ่งการศึกษาวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนมุสลิมในภาคศึกษา 2 โดยสอบถามความคิดเห็นในการศึกษาต่อของนักเรียนในภาคศึกษา 2 - ปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบเรียนเป็นครู โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประสงค์จะเป็นครูถึงร้อยละ 47.5 รองลงมาได้แก่ความต้องการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีถึงร้อยละ 21.5² แสดงว่ามีนักเรียนส่วนหนึ่ง ซึ่งตั้งความมุ่งหมายไว้สูง โดยประสงค์จะเข้ามหาวิทยาลัย ส่วนผู้ที่ต้องการเขาเรียนวิทยาลัยครูนั้น เพราะเรียนจบแล้วหางานทำได้เลย

¹ สุนีย์ ทองอินทร์เล็ก, "รูปแบบของการกระจายความคิดใหม่ไปสู่ชาวไทยมุสลิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี", (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ, 2517) หน้า 24.

² ศูนย์พัฒนาการศึกษาภาคศึกษา 2, รายงานการวิจัย ที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในภาคศึกษา 2 (ยะลา : โรงพิมพ์คุรุสมันการ, 2512) หน้า 9.

สำหรับในบทนี้ ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษา, การ
ใช้ภาษา, การเลือกอาชีพและการตั้งถิ่นฐานในอนาคต และในการศึกษาเปรียบเทียบ
ทัศนคติ คงถือหลักแบ่งออกเป็นทัศนคติตามภูมิภาคต่างทางครอครวมา เป็นปัจจัยในการ
เป็นตัวควบคุมด้วย

ทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษา

การวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการศึกษา
ออกเป็นหัวข้อย่อยดังนี้ คือ

- 1) ทัศนคติต่อการส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม
- 2) ทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาชั้นต้นของนักเรียนไทยมุสลิม
- 3) ทัศนคติต่อการศึกษาในส่วนที่ช่วยให้ไทยพุทธและไทยมุสลิมมีความ
สัมพันธ์อันดีต่อกัน
- 4) ทัศนคติต่อการที่รัฐบาลเข้ามาปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์
สอนศาสนาอิสลาม
- 5) ทัศนคติต่อโอกาสทางการศึกษาและการเลือกอาชีพ

ทัศนคติต่อการส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม

จากการศึกษาตามตารางที่ 43 โดยสอบถามทัศนคติต่อการส่งบุตรไปเรียน
โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามหรือไม่ ถ้านักเรียนมีบุตรในอนาคต ปรากฏ
ว่านักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.2 คิดจะส่งเหมือนกัน ส่วนนักเรียนที่
ตอบว่า คิดจะส่งแน่นอนมีเพียงร้อยละ 30.1 และไม่คิดจะส่งเลยมีร้อยละ 4.4
เท่านั้น

เมื่อพิจารณาแยกตามชั้นเรียน จะพบว่า นักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง ที่คิดว่าจะส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามอย่างแน่นอน มีอัตราการอยุ่สูงกว่านักเรียน ป.กศ. กล่าวคือ ร้อยละ 31.9 ต่อร้อยละ 29.1 ตามลำดับ แสดงว่า ระยะเวลาที่ศึกษายังไม่มิตีผลต่อการส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม กล่าวคือ ถึงแม้จะศึกษาเป็นเวลานาน แต่ความคิดที่จะส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาคงมิได้ลดลง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันนี้ โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามมีการปรับปรุงการเรียนการสอนดีกว่าเดิม เช่น มีการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนา บางแห่งสอนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่มีน้อยมาก ฉะนั้น ความเห็นในเรื่องนี้ระหว่างนักเรียน ป.กศ. และ ป.กศ. สูง จึงไม่มีความแตกต่าง

หากพิจารณาตามเพศ ปรากฏว่านักเรียนไทยมุสลิมทั้งเพศชายและเพศหญิง ป.กศ. สูง คิดจะส่งบุตรไปเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามอย่างแน่นอน มีอัตราการอยุ่สูงกว่านักเรียนไทยมุสลิมชายและหญิง ป.กศ. กล่าวคือ ร้อยละ 33.0 และร้อยละ 30.6 ต่อร้อยละ 31.5 และร้อยละ 24.6 ตามลำดับ แสดงว่า ความคิดที่จะส่งบุตรไปเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่มีความแตกต่าง

ทัศนคติต่อการส่งบุตรไปโรงเรียนประจำหรือโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม

โดยเหตุที่ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จึงทำให้ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในสี่จังหวัดนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาศาสนาอิสลาม ฉะนั้นการศึกษาของเยาวชนไทยมุสลิมจึงเน้นหนักไปในด้านศาสนาอิสลามมากกว่าที่จะส่งเสริมให้เรียนวิชาสามัญในโรงเรียนรัฐบาล โดยผู้ปกครองนักเรียนเกรงว่า ถ้าเยาวชนเรียนรูภาษาไทยแล้ว

ตารางที่ 43

ทัศนคติในการส่งบุตรไปโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม
จำแนกตามชั้นเรียนและเพศ

การส่งบุตรไป โรงเรียนราษฎร์ สอนศาสนาอิสลาม	ป.กศ.			ป.กศ. สูง			รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
ส่งไปแน่นอน	31.5	24.6	29.1(58)	33.0	30.6	31.9(31)	30.1(89)
คิดจะส่งเหมือน กัน	66.9	75.4	69.8(139)	50.0	61.2	55.7(54)	65.2(193)
ไม่คิดจะส่งเลย	1.5	-	1.0(2)	14.6	8.2	11.3(12)	4.4(14)
รวม	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (296)

จะทำให้เขาหันเหไปจากภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมของคน¹ ฉะนั้นจึงนิยมให้
เรียนทางด้านศาสนาและภาษาอาหรับ จากสถาบันการศึกษาศาสนาอิสลามโดยอาจ

¹ ขจักษ์ บุรุษพันธ์, ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย, (พระนคร :
โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม 2515), หน้า 262.

เข้ารับการศึกษานในสถานศึกษาในท้องถิ่นได้ เช่น บ้านของผู้ที่มีความรู้ทางศาสนา (เช่น บ้านโตะอิหม่าม) มัสยิด ชาไล และปอเนาะ เป็นต้น

ในบรรดาสถานสอนศาสนาเหล่านี้ ปอเนาะได้รับความนิยมมากที่สุด ทั้งนี้เพราะปอเนาะได้รับการเชื่อถือจากประชาชนโดยทั่วไปว่า เป็นสถานสอนศาสนาที่มีการสอนดี และสอนเป็นประจำ มากกว่าสถานสอนศาสนาประเภทอื่น ๆ มีการศึกษาและอบรมเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและวิชาอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้โดยไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนใด ๆ มีโต๊ะครูเป็นครูใหญ่ และผู้ให้การอบรม การศึกษาในปอเนาะสะดวกกว่าการเรียนในโรงเรียนรัฐบาล เพราะไม่มีข้อบังคับ ไม่มีชั้น ไม่มีกำหนดเวลาเรียน นอกจากนี้โต๊ะครูที่สอนในปอเนาะก็เป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพเลื่อมใส และเป็นผู้ที่ผ่านการศึกษาลัทธิศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นเวลานาน ชาวไทยมุสลิมจึงมักนิยมให้บุตรหลานศึกษาในปอเนาะและบางคนอาจตั้งความหวังสูงให้บุตรหลานได้ศึกษา จนในที่สุดได้เป็นโต๊ะครูบ้าง ผู้ที่จบการศึกษาจากปอเนาะจะได้รับการยกย่องจากสังคมในฐานะที่มีความรู้ทางศาสนา การเป็นโต๊ะครูที่มีชื่อเสียง มีลูกศิษย์ลูกหามาก และเป็นที่ยอมรับของประชาชนก็สามารถสร้างฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ก็อีกด้วย ข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลที่ชี้ให้เห็นถึงการให้เกียรติและการยกย่องนับถือเป็นอย่างสูง แก่ผู้ที่ศึกษาศาสนาในวงสังคมของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตามก็ ปัจจุบันนี้ปอเนาะก็ได้แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามจนเกือบหมดแล้ว

จากการศึกษาตามตารางที่ 44 ถ้านักเรียนมีบุตรในอนาคต นักเรียนคิดจะส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนชนบทใดก่อน ผลจากการศึกษา ปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.5 ต้องการส่งบุตรไปเรียนวิชาสามัญโรงเรียนประชาบาล และเรียนวิชาศาสนาในเวลาพิเศษ แสดงว่านักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการเรียนวิชาสามัญมากพอสมควร ส่วนนักเรียนไทยมุสลิมที่ตอบว่าต้องการส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนประชาบาล มีร้อยละ 19.6 และนักเรียนไทยมุสลิมร้อยละ 16.9 เท่านั้น ที่ต้องการส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม

นักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. และ ป.กศ. สูง ต้องการส่งบุตรไปเรียน วิชาสามัญโรงเรียนประชาบาล ไม่แตกต่างกันมากนัก ส่วนการส่งบุตรไปเรียน โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามนั้น นักเรียน ป.กศ. สูง มีความต้องการน้อยกว่านักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. กล่าวคือ นักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง ต้องการส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามร้อยละ 12.4 ในขณะที่นักเรียน ป.กศ. ต้องการส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ร้อยละ 19.1 นอกจากนี้ นักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง ต้องการส่งบุตรไปเรียนวิชาสามัญ โรงเรียนประชาบาล และเรียนวิชาศาสนาในเวลาสูงกว่านักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. กล่าวคือ นักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูงต้องการให้บุตรเรียนวิชาสามัญ โรงเรียนประชาบาล แล้วเรียนวิชาศาสนาในเวลา ร้อยละ 64.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 59.8 ของนักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ.

ผลจากการศึกษาค้นคว้า แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า นักเรียนไทยมุสลิม จะนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประชาบาลมากกว่าโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ฉะนั้น อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า นักเรียนไทยมุสลิมเหล่านี้ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทยได้ดีในอนาคต

ทรรศนะที่มีต่อการศึกษาในส่วนที่ช่วยให้ไทยพุทธและไทยมุสลิมมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

จากการศึกษาตามตารางที่ 45 เมื่อสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาว่ามี ส่วนช่วยให้ไทยพุทธและ ไทยมุสลิมมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันเพียงไร นักเรียน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.8 เห็นว่า การศึกษามีส่วนช่วยมากที่สุด ที่จะทำให้ไทยพุทธ และไทยมุสลิมมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน นักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง มีความเห็นเช่นนี้ ร้อยละ 70.1 เปรียบเทียบกับร้อยละ 57.8 ของนักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. เป็นความเห็นที่แตกต่างกันมากและนักเรียนไทยมุสลิมส่วนน้อยเท่านั้น คือ ร้อยละ 35.1

ตารางที่ 44

พรรณณะตอกการส่งบุตรไปเรียนโรงเรียนประชาบาล หรือโรงเรียนราษฎร์
สอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามชั้นเรียนและเพศ

พรรณณะตอกการส่งบุตร ไปร.ร.ประชาบาลหรือ ร.ร.ราษฎร์สอนศาสนา	ป.กศ.			ป.กศ. สูง			รวม
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
โรงเรียนประชาบาล ก่อน	22.3	14 .5	19.5(39)	14.6	24.5	19.6(19)	19.6(58)
โรงเรียนราษฎร์สอน ศาสนาอิสลามก่อน	21.5	14.5	19.1(38)	18.8	6.1	12.4(12)	16.9(50)
เรียนวิชาสามัญ โรงเรียนประชาบาล และเรียนวิชาศาสนา นอกเวลา	54.6	69.6	59.8(119)	64.6	65.3	64.9(63)	61.5(182)
ไม่ตอบ	1.5	1.4	1.5(3)	2.1	4.1	3.1(3)	2.0(6)
รวม	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (296)

ตารางที่ 45

ทรรศนะต่อการศึกษาที่ช่วยให้ไทยพุทธและไทยมุสลิม
มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จำแนกตามชั้นเรียนและเพศ

การศึกษามีส่วนช่วย สร้างความสัมพันธ์ อันดีต่อกัน	ป.กศ.			ป.กศ. สูง			รวม
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
มีส่วนช่วยมากที่สุด	54.6	63.8	57.8(115)	68.7	71.4	70.1(68)	61.8(183)
มีส่วนช่วยอยู่บ้าง	43.1	33.3	39.7(79)	22.9	28.6	25.8(25)	35.1(104)
มีส่วนช่วยน้อยที่สุด	1.5	-	1.0(2)	2.1	-	1.0(1)	1.0(3)
ไม่มีส่วนช่วยเลย	0.8	1.4	1.0(2)	6.3	-	3.1(3)	2.0(6)
รวม	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (296)

ที่บอกว่า การศึกษามีส่วนช่วยอยู่บ้าง นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า นักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง มีความเห็นว่า การศึกษามีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างไทยพุทธและไทยมุสลิม สูงกว่านักเรียน ป.กศ. แสดงว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ทำให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจว่า มนุษย์เราแม้จะมีภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างกัน แต่สิ่งเหล่านี้ควมได้เป็นอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และอยู่รวมกันอย่างสมานฉันท์

ทรรณะที่มีต่อการที่รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม

ก่อนที่จะวิเคราะห์ถึงทัศนคติที่มีต่อการที่รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือ ปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์ สอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัย ขออรรถาธิบายถึงความ เป็นมาของปอเนาะก่อนแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พอเป็นสังเขปดังนี้

กล่าวกันว่าปอเนาะ มีมาตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยเริ่มที่ปัตตานี เป็นแห่งแรก แล้วขยายไปตามท้องที่ที่มีไทยมุสลิม ตามองปอเนาะในแง่ โครงสร้าง ก็ประกอบด้วยโต๊ะครู นักศึกษาปอเนาะ โต๊ะครู เป็นจตุรรมแห่งจิตใจของกลุ่ม และได้รับความยกย่องสูง ในฐานะผู้รู้ทางศาสนา นักศึกษาโดยปกติ จะมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับแล้ว แต่ก็มีเด็กในเกณฑ์ บังคับเรียนอยู่ด้วยมิใช่น้อย นักศึกษามีทั้งหญิงและชาย ทั้งโสดและมีครอบครัวแล้ว¹

¹ ประสิทธิ์ เวชสวรรค์, "การพัฒนาการศึกษาเพื่อบูรณาภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้" (พระนคร : วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2513) หน้า 24.

ลักษณะการสอนโดยทั่วไปไม่มีหลักสูตร อัตราเวลาเรียนและการวัดผล อุปกรณ์ที่ใช้สอนมีหนังสืออย่างเกี้ยว ซึ่งเขียนเป็นอักษรยาวี โตะครูยัดหนังสือเป็นหลัก คือสอนหนังสือเล่มหนึ่งเล่มโตจบแล้ว ก็เริ่มสอนเล่มอื่นต่อไป เมื่อเป็นเช่นนี้จึงไม่มีการแบ่งชั้นเรียน วิชาที่สอนเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ซึ่งสอนเป็นภาษามลายูและภาษาอาหรับ การสอนมักเน้นหนักการปฏิบัติศาสนกิจให้ถูกต้องเคร่งครัด¹ ฉะนั้น ถ้าพูดในเชิงสังคมวิทยาแล้ว ปอเนาะก็คือ องค์การของสังคมที่ทำหน้าที่สืบทอดศาสนา วัฒนธรรมนั่นเอง² ปัจจุบันรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า การศึกษาของชาวไทยมุสลิมในรูปของปอเนาะนี้ บางสิ่งบางอย่างน่าจะไม่สามารถคล่องกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ รัฐบาลจึงได้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือให้การศึกษารูปของปอเนาะ มีคุณภาพดียิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของการจัดการศึกษาของชาติอันเป็นส่วนรวมด้วย โดยให้ปอเนาะต่าง ๆ จัดทะเบียนเป็นปอเนาะที่ถูกต้องตามกฎหมายมติคณะรัฐมนตรี และส่งเสริมให้ปอเนาะที่จะทะเบียนเหล่านั้นแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลาม โดยการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนราษฎรตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร พ.ศ. 2497 นอกจากนี้รัฐบาลยังช่วยเหลือโดยการให้เงินอุดหนุนโรงเรียน ให้ครูช่วยสอนในวิชาสามัญ วิชาชีพ ให้เงินรางวัล การจัดปอเนาะดีเค้นประจำปี ตลอดจนการจัดนักศึกษาปอเนาะและโตะครูปอเนาะไปทัศนศึกษา กรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น ๆ และให้มีการเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เพื่อรับพระราชทานรางวัลประจำปีอีกด้วย³

¹ รุสมิแล , "จากปอเนาะถึงโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลาม"
รุสมิแล วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีที่ 3
 ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - มิถุนายน 2517), หน้า 14.

² อารง สุทธิศาสตร์, ปัญหาความขัดแย้งใน 4 จังหวัดภาคใต้,
 (พระนคร : โรงพิมพ์พิทักษ์ประชา, 2519), หน้า 138.

³ ศูนย์พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2, รายงานการวิจัย เรื่องการจัด
 การศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้, (ยะลา : โรงพิมพ์คุรุสภา พระ,
 สุเมธ, 2512), หน้า 1.

จากการศึกษาตามตารางที่ 46 เมื่อสอบถามถึงทัศนคติที่มีต่อการที่รัฐบาล
เข้ามาช่วยเหลือ ปรับปรุง ปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม
นักเรียนมีความเห็นอย่างไร ปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.6 เห็น
ควยอย่างยิ่ง และร้อยละ 41.9 เห็นควย ไม่เห็นควยเลย มีเพียงส่วนน้อย คือ
ร้อยละ 3.0 เท่านั้น

เมื่อพิจารณาแยกตามชั้นเรียน ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันเล็กน้อย
ระหว่างนักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. และ ป.กศ. สูง กล่าวคือ นักเรียนไทยมุสลิม
ป.กศ. เห็นควย ร้อยละ 43.7 เห็นควยอย่างยิ่งร้อยละ 49.7 เปรียบเทียบกับ
กับนักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง เห็นควย ร้อยละ 38.1 เห็นควยอย่างยิ่งร้อย
ละ 43.3 แสดงว่า ความเห็นต่อการปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอน
ศาสนาอิสลามระหว่างนักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. และ ป.กศ. สูง ไม่แตกต่างกัน
มากนัก

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า นักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ คือ ร้อย
ละ 47.6 เห็นควยอย่างยิ่งมีจำนวนสูงเช่นนี้ นับเป็นนิมิตหมายอันดีในการที่รัฐบาล
จะเข้าไปช่วยเหลือปรับปรุงปอเนาะให้โตมาตรฐาน โดยการให้จดทะเบียนแล้วแปร
สภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ฉะนั้น แสดงว่านักเรียนไทยมุสลิมใน
วิทยาลัยครูยะลา มองเห็นเจตนาดีของรัฐบาล มีทัศนคติที่ดีต่อรัฐบาล ต้องการให้
รัฐบาลยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือปรับปรุงโรงเรียนปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา
อิสลามที่โตมาตรฐาน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนไทยมุสลิมที่จบการศึกษาสามารถเข้าศึกษา
ต่อทางสายสามัญและสายอาชีพได้ต่อไป

ตารางที่ 46

ทัศนคติต่อการปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม
จำแนกตาม ชั้นเรียนและเพศ

การปรับปรุงปอเนาะ ให้เป็นรร.ราษฎร์ สอนศาสนาอิสลาม	ป.กศ.			ป.กศ.สูง			รวม
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
เห็นควยอย่างยิ่ง	41.5	58.0	49.7(99)	39.6	46.9	43.3(42)	47.6(141)
เห็นควย	46.9	37.7	43.7(87)	39.6	36.7	38.1(37)	41.9(124)
ไม่ค่อยเห็นควย	2.3	1.4	2.0(4)	8.3	8.2	8.2(8)	4.1(12)
ไม่เห็นควยเลย	1.5	-	1.0(2)	10.4	4.1	7.2(7)	3.0(9)
ไม่ตอบ	3.8	2.9	3.5(7)	2.1	4.1	3.1(3)	3.4(10)
รวม	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (296)

ทัศนคติในเรื่องโอกาสทางการศึกษาและการเลือกอาชีพ

โดยทั่วไปชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเข้าใจว่า รัฐบาลไม่มีความจริงใจต่อประชาชน มีอคติและกีดกันอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็น ในทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม หรือการศึกษา นอกจากนี้รัฐบาลยังกีดกันมิให้ชาวไทยมุสลิมรับราชการในจังหวัดภาคใต้¹

ผู้วิจัยต้องการทราบว่า นักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา มีความคิดเห็นอย่างไร ต่อข้อความดังกล่าว จากการศึกษาตาม ตารางที่ 47 เมื่อสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษาและการเลือกอาชีพว่า ในเมืองไทยชาวไทยมุสลิมมีโอกาสในด้านการศึกษาและการเลือกอาชีพพอ ๆ กับไทยพุทธ นักเรียนเห็นควยหรือไม่ จากการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 41.6 ตอบว่า เห็นควย และร้อยละ 39.6 เห็นควยอย่างยิ่ง ไม่เห็นควยร้อยละ 11.5 ไม่เห็นควยเลย ร้อยละ 5.1 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความเข้าใจรัฐบาลดีขึ้น เพราะนับตั้งแต่ รัฐบาลได้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือ ปรับปรุงซ่อมเนาะให้เป็นโรงเรียน ราษฎรสอนศาสนาอิสลาม ตลอดจนการให้โควตาพิเศษ สำหรับชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า โดยไม่ต้องสอบแข่งขัน ตลอดจนการผ่อนผันให้สิทธิพิเศษแก่ไทยมุสลิมให้มีตำแหน่ง หน้าที่ใหญ่ขึ้นในท้องถิ่นของคนศาสนาเดียวกัน ย่อมเป็นทางหนึ่งที่แสดงออกโดยชัดว่า ไม่มีอคติเกี่ยวกับเชื้อชาติ และศาสนาแฉกแค้น

และเมื่อ พิจารณาแยกตามชั้นเรียน ปรากฏว่า นักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. และ ป.กศ. สูง เห็นควยแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ นักเรียน

¹ อารง สุทธิศาสตร์, เรื่องเกม, หน้า 6.

ไทยมุสลิม ป.กศ. เห็นควย ร้อยละ 40.7 เห็นควยอย่างยิ่ง ร้อยละ 41.7
 เปรียบเทียบกับนักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง เห็นควยร้อยละ 43.3 เห็นควย
 อย่างยิ่ง ร้อยละ 34.0

ตารางที่ 47

ทัศนคติในเรื่องโอกาสทางการศึกษา และการเลือกอาชีพ
 จำแนกตามชั้นเรียนและเพศ

ชาวไทยมุสลิมมี โอกาสในดานการ ศึกษา-การเลือกอาชีพ	ป.กศ.			ป.กศ.สูง			รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
เห็นควยอย่างยิ่ง	38.5	47.8	41.7(83)	25.0	42.9	34.0(33)	39.2(116)
เห็นควย	41.5	39.1	40.7(81)	47.9	38.8	43.3(42)	41.6(123)
ไม่ค่อยเห็นควย	13.1	10.1	12.1(24)	10.4	10.2	10.3(10)	11.5(34)
ไม่เห็นควยเลย	4.6	-	3.0(6)	14.6	4.1	9.3(9)	5.1(15)
ไม่ตอบ	2.3	3.0	2.5(5)	2.1	4.1	3.1(3)	2.7(8)
รวม	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (296)

ทัศนคติที่มีต่อการใช้ภาษาต่าง ๆ

ทัศนคติที่มีต่อภาษาต่าง ๆ นี้ ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนไทยมุสลิมที่มีต่อการใช้ภาษาไทย, ภาษามลายูและภาษาอาหรับ ตลอดจนทัศนคติในการอบรมภาษาต่าง ๆ ให้กับบุตรในอนาคต โดยเปรียบเทียบ ทัศนคติ ระหว่างนักเรียนที่มีภูมิหลังทางครอบครัวต่างกันว่าจะมีทัศนคติต่างกันหรือไม่ และนักเรียนไทยมุสลิมที่มาจากครอบครัวชนิกใดมีการปรับตัวได้ดีกว่ากัน

ทัศนคติในการอบรมภาษาต่าง ๆ ให้กับบุตรในอนาคต

ก่อนที่จะวิเคราะห์ถึง ทัศนคติในการอบรมภาษาต่าง ๆ ให้กับบุตรในอนาคต ผู้วิจัยขออณุญาตถึงปัญหาเรื่องภาษาของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อนทั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจ ปัญหาต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาเรื่องภาษา

เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยกเว้นจังหวัดสตูล ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน และจากผลการวิจัยของศูนย์วิจัยการศึกษา จังหวัดนราธิวาส เมื่อ พ.ศ. 2511 ปรากฏว่าประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พูดภาษามลายูในชีวิตประจำวันมีอยู่ถึงร้อยละ 81.73 และมีผู้ที่พูดภาษาไทยไม่ได้เลยมีอยู่ถึง ร้อยละ 55.93 ของจำนวนประชากรทั้งหมด จึงทำให้ประชาชนเหล่านี้ไม่มีความรู้สึกเป็นไทย เพราะตามปกติวิสัยของมนุษย์นั้น ถิ่นภาษาเป็นเครื่องกำหนดความเป็นพวกพ้องเสมอมา เพราะหากเราจากกันไม่รู้เรื่อง ถึงจะแต่งกายใช้อาภรณ์ เครื่องประดับอย่างเดียวกัน ก็ไม่รู้สึกเป็นพวกเดียวกันได้¹ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้มี

¹ พัทธา สายหู, "จดหมายจากบักซ์ไต้", ภาษากับการปกครอง", สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (มีนาคม - พฤษภาคม 2509), หน้า 56.

บุคคลบางกลุ่มบางพวกในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าใจผิดว่า ถ้าใช้ภาษามลายูก็
 ตองเป็นคนมลายู แมแต่ชาวต่างประเทศก็พลอยเข้าใจผิดไปด้วย โดยเรียกชาวไทย
 มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ไทยมลายูในภาคใต้ของประเทศไทย (Thai
 Malays of South Thailand)¹ โดยถือเอาภาษาเป็นเรื่องสำคัญ

การที่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยกเว้นจังหวัดสตูล พก
 ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน และไม่นิยมพูดภาษาไทยนั้น อาจแยกพิจารณาได้
 เป็น 2 พวกใหญ่ คือ

(1) พวกที่พูดภาษาไทยไม่ได้เลย แมแต่เงินอันเป็นสื่อของการ
 แลกเปลี่ยนก็เรียกเป็นภาษามลายู ถ้าเรียกเป็นภาษาไทยก็ไม่เข้าใจ บุคคล
 ประเภทนี้มีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านตามชนบทที่ห่างไกล
 การคมนาคมติดต่อกับอำเภอ และจังหวัดเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะถนน
 หนทางยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง การไปมาหาสู่กันจึงอยู่ในขอบเขตจำกัด การ
 ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ เป็นการเพาะปลูกเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อการบริโภคภายใน
 ครอบครัว ดังนั้นโอกาสที่ประชาชนจะใช้ภาษาไทยเพื่อการติดต่อทำการค้ากับคนภายนอก
 จึงไม่ค่อยมี นอกจากนี้ยังมีแบบอย่างชีวิตความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป ทั้งในด้าน
 ภาษา ศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ คล้ายคลึงกับในวัฒนธรรมของชาว
 มลายูของมาเลเซียที่เป็นประเทศเพื่อนบ้าน และประชาชนใช้ภาษามลายูในชีวิต
 ประจำวันมาหลายชั่วอายุคนแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาไทย แมแต่การติดต่อ

¹ Virginia Thompson and Richard Addoff, The Minority
 Problems in Southeast Asia (California : Standford University Press,
 1955) p. 158 .

² พัทยา สายหู, "ปัญหาการศึกษาของภาคใต้", ภัยใต้ (พระนคร :
 โรงพิมพ์กาฬมิตร, 2515), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

กับส่วนราชการก็มีลามาแปลให้ ดังนั้น คนที่ไม่ได้เรียนภาษาไทยก็พูดไม่ได้ คนที่พูดได้แล้วแต่ไม่ได้ไม่นาน ๆ ก็ลืมหมด กลายเป็นคนพูดภาษาไทยไม่ได้ต่อไป

(2) พวกที่พูดภาษาไทยได้ แต่ไม่พูด ทั้งนี้อาจมีสาเหตุ เนื่องจากว่า เกรงจะได้รับความอับอาย ถูกดูแคลนจากผู้อื่น เพราะสังคมโดยทั่วไปไม่นิยมการใช้ภาษาไทย หรืออาจจะระคายคางอวย เพราะเกรงจะพูดผิดกวย ความไม่สันต์ชัดเจน หรือเพราะถูกข้าราชการดูที่พูดไม่เข้าใจ อีกประการหนึ่ง อาจถูกขู่เหยียดจากคนอื่นซึ่งตั้งใจจะก่อให้เกิดความแตกแยกหรือลัทธิชาตินิยมกวยเกรงไปว่าการพูดภาษาไทย จะทำให้ถูกกลืนศาสนา โดยเข้าใจผิดคิดว่า ภาษาไทย เป็นภาษาของพุทธศาสนา ¹

การที่มีภาษาพูดที่แตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ของชาติ ทำให้ชาวไทยมุสลิมสำคัญนึกไปว่าคนไม่ใช่คนไทย พยายามคิดแยกตัวออกจากประเทศไทย ทั้งนี้เพราะความไม่สามารถเข้าใจซึ่งกันและกันเป็นอันดับแรก และจะนำไปสู่ความรู้สึกแบ่งแยกในอันดับถัดไป² ทำให้การคบค้า สมาคมในสังคมชนบทจำกัด แต่เฉพาะชาวไทยมุสลิมด้วยกันเอง ชาดการผสมผสานทางวัฒนธรรมต่อกันโดยทั่วไปแล้ว การใช้ภาษาเดียวกันเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อการรวมตัวกันของพลเมืองในชาติ ทั้งนี้เพราะภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยเผยแพร่ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเข้าใจ เข้าใจกันและส่งเสริมในค่านววัฒนคดี ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ³ ดังนั้นการที่

¹ เขียว ชัยมาชิปดี, บทบาทของกำนันในการบริหารราชการในจังหวัดยะลา", (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505), หน้า 17.

² ขจิตวิชัย บุษพัฒน์, เรื่องเดิม, หน้า 272.

³ ขจิตวิชัย บุษพัฒน์, "ลัทธิชาตินิยมกับประเทศไทย" รัฏฐาภิรักษ์, เล่มที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2512), หน้า 165.

ชาวไทยมุสลิมมีภาษาที่แตกต่างออกไป เพราะส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน และไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ดังกล่าวนั้นแล้ว จึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปรับตัวทางสังคมของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ทัศนคติในการยอมรับภาษาต่าง ๆ ใ้กับบุตรในอนาคค

จากการศึกษาตาม ตารางที่ 48 เมื่อสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับความจำเป็นในการยอมรับภาษาต่าง ๆ ใ้กับบุตรในอนาคตพบว่านักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ ทั้ง ป.กศ. และ ป.กศ. สูง เห็นว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะยอมรับภาษาไทยใ้กับบุตรในอนาคตมากกว่าภาษามลายูและภาษาอาหรับ กล่าวคือ นักเรียน ป.กศ. เห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการยอมรับภาษาไทยใ้กับบุตรในอนาคต ร้อยละ 58.3 เปรียบเทียบกับ ร้อยละ 53.6 ของ นักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง แสดงว่า นักเรียน ป.กศ. มีความคิดเห็นที่จะส่งเสริมการเรียนภาษาไทยมากกว่านักเรียนไทยมุสลิม ป.กศ. สูง และเป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนไทยมุสลิมที่เห็นวว่า ไม่ค่อยมีความจำเป็นในการยอมรับภาษาไทยใ้กับบุตรในอนาคตนั้นมีน้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นักเรียน ป.กศ. หรือ ป.กศ. สูง กล่าวคือ นักเรียน ป.กศ. เห็นว่าไม่ค่อยจำเป็นเพียงร้อยละ 5.0 ในขณะที่นักเรียน ป.กศ. สูง มีเพียงร้อยละ 3.1 เท่านั้น สำหรับทัศนคติระหว่างเพศ พบว่า นักเรียนชายและหญิงมุสลิม ป.กศ. เห็นว่า ภาษาไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ร้อยละ 60.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 49.0 ของนักเรียนหญิงมุสลิม ป.กศ. สูง ที่มีความคิดเห็นเช่นนี้

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้นำปัจจัยอาชีพของบิดามาเป็นตัวควบคุม และจำแนกตามชั้นเรียน ตามตารางที่ 49 พบว่านักเรียนไทยมุสลิมที่มีบิดาประกอบอาชีพเป็นพอกา ชาราชการ เห็นว่าภาษาไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สุด คือ ร้อยละ 59.8 ภาษาอาหรับมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ร้อยละ 40.9 และภาษามลายูมีความจำเป็นอย่างยิ่งร้อยละ 49.2 สำหรับนักเรียนที่มาจกครอบครัวซึ่งบิดามีอาชีพเป็น

ความจำเป็นในการอบรมภาษาต่าง ๆ ให้กับบุตรในอนาคต

จำแนกตามเพศและชั้นเรียน

ความจำเป็นใน การอบรมภาษา ต่าง ๆ	ป.กศ.									ป.กศ. สูง								
	ภาษามลายู			ภาษาอาหรับ			ภาษาไทย			ภาษามลายู			ภาษาอาหรับ			ภาษาไทย		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
จำเป็นอย่างยิ่ง	49.2	49.3	49.3 (98)	40.0	37.7	39.2 (78)	56.9	60.9	58.3 (116)	41.6	53.1	47.4 (46)	37.5	40.8	39.2 (38)	58.3	49.0	53.6 (52)
จำเป็น	42.3	44.9	43.2 (86)	40.8	39.1	40.2 (80)	36.9	33.3	35.7 (71)	48.0	26.5	37.1 (36)	33.3	34.7	34.0 (33)	39.6	44.9	42.3 (41)
ไม่ค่อยจำเป็น	6.9	4.4	6.0 (12)	16.2	18.8	17.1 (34)	4.6	5.8	5.0 (10)	8.3	14.3	11.3 (11)	27.1	18.4	22.7	2.1	4.1	3.1 (3)
ไม่จำเป็นเลย	0.8	-	0.5 (1)	0.7	1.5	1.0 (2)	0.8	-	0.5 (1)	2.1	2.1	2.1 (2)	2.1	2.0	2.0 (2)	-	-	-
ไม่ตอบ	0.8	1.4	1.0 (2)	2.3	2.9	2.5 (5)	0.8	-	0.5 (1)	-	4.0	2.1 (2)	-	4.1	2.1 (2)	-	2.0	1.0 (9)
รวม	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (48)	100 (49)	100 (97)

ทัศนคติต่อการอบรมภาษาต่าง ๆ ใให้กับบุตร

ในอนาคตจำแนกตามอาชีพของบิดาและชั้นเรียน

ความจำเป็นในการอบรมภาษาต่าง ๆ ให้กับบุตรในอนาคต	อาชีพของบิดา					
	เกษตรกรและประมง			พ่อค้าและข้าราชการ		
	ป.กศ.	ป.กศ.สูง	รวม	ป.กศ.	ป.กศ.สูง	รวม
<u>ภาษามลายู</u> จำเป็นอย่างยิ่ง จำเป็น ไม่ค่อยจำเป็น ไม่จำเป็นเลย	49.6	43.2	48.2(79)	48.6	50.0	49.2(65)
	43.3	32.4	40.9(67)	43.0	40.0	41.7(55)
	5.5	18.9	8.5(14)	6.9	6.7	6.8(9)
	0.7	5.4	1.8(3)	1.4	-	-
	0.7	0	0.6(1)	-	3.3	2.3(3)
รวม	100	100	100	100	100	100
	(127)	(37)	(164)	(72)	(60)	(132)
<u>ภาษาอาหรับ</u> จำเป็นอย่างยิ่ง จำเป็น ไม่ค่อยจำเป็น ไม่จำเป็นเลย	40.2	29.7	37.8(62)	37.5	45.0	40.9(54)
	39.4	32.4	37.8(62)	41.7	35.0	38.6(51)
	17.3	27.0	19.5(32)	16.7	20.0	18.2(24)
	3.2	10.8	4.8(3)	4.2	-	2.2(3)
	รวม	100	100	100	100	100
	(127)	(37)	(164)	(72)	(60)	(132)
<u>ภาษาไทย</u> จำเป็นอย่างยิ่ง จำเป็น ไม่ค่อยจำเป็น ไม่จำเป็นเลย	54.3	54.1	54.3(89)	65.3	53.3	59.8(79)
	38.6	43.2	39.6(65)	30.6	41.7	35.6(47)
	5.5	-	4.3(7)	4.2	5.0	4.5(6)
	-	-	-	-	-	-
	รวม	100	100	100	100	100
	(127)	(37)	(164)	(72)	(60)	(132)

เกษตรกรและประมงนั้น เห็นว่าภาษาไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สุด คือ ร้อยละ 54.2 ภาษาอาหรับ ร้อยละ 37.8 และภาษามลายู ร้อยละ 48.2

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนไทยมุสลิมที่มาจากครอบครัว ซึ่งบิดามีอาชีพเป็นพอกา ข้าราชการกับนักเรียนไทยมุสลิมที่มีบิดามีอาชีพเป็นเกษตรกรและประมง พบว่า นักเรียนไทยมุสลิมที่มีบิดามีอาชีพเป็นพอกา ข้าราชการ มีความเห็นว่า ภาษาไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ถึงร้อยละ 59.8 เปรียบเทียบกับร้อยละ 54.2 ของนักเรียนไทยมุสลิมที่มีบิดาประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรและประมง

จากการศึกษาตาม ตารางที่ 50 เมื่อเอาระดับการศึกษาของบิดามาเป็น ตัวควบคุมแล้วจะพบว่า นักศึกษาที่มีบิดามีการศึกษาสูง มีความเห็นว่า ภาษาไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งร้อยละ 59.6 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มาจากครอบครัว ซึ่งบิดาไม่ได้รับการศึกษาเลย มีความเห็นว่าภาษาไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพียงร้อยละ 48.8

สำหรับภาษามลายู นักศึกษาที่มาจากครอบครัวซึ่งบิดามีการศึกษาสูง เห็นว่า ภาษามลายูมีความจำเป็นอย่างยิ่งร้อยละ 40.4 ซึ่งน้อยกว่านักศึกษาที่มาจากครอบครัวซึ่งบิดาไม่ได้รับการศึกษาเลย มีความเห็นในเรื่องนี้ถึงร้อยละ 51.2 ส่วนภาษาอาหรับ นักศึกษาที่มีบิดามีการศึกษาสูง เห็นว่า ภาษาอาหรับมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ร้อยละ 36.5 เปรียบเทียบกับนักศึกษาที่มีบิดาไม่ได้รับการศึกษาเลย เห็นว่าภาษาอาหรับมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ร้อยละ 42.9

ผลจากการวิจัยนี้แสดงว่า เมื่อระดับการศึกษาของบิดาสูงขึ้น ก็มีผลทำให้ให้นักศึกษาไทยมุสลิมที่มาจากครอบครัวเหล่านั้นเห็นความสำคัญของการอบรมภาษาไทยให้กับบุตรในอนาคตมากกว่าครอบครัวที่มีบิดามีการศึกษาต่ำ หรือไม่ได้รับการศึกษาเลย และในทำนองเดียวกัน นักศึกษาที่มาจากครอบครัวซึ่งบิดามีการศึกษาสูงย่อมมองเห็นความสำคัญของภาษามลายูและภาษาอาหรับน้อยกว่านักศึกษาที่มาจากครอบครัวซึ่งบิดามีการศึกษาต่ำ

ตารางที่ 50

พรรณณะต่อการอบรมภาษาต่าง ๆ ให้กับบุตรในอนาคต

จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดาและชั้นเรียน

การศึกษาของบิดา

ทัศนคติ	การศึกษาสูง			การศึกษาค่ำ			ไม่ได้รับการศึกษาเลย		
	ป.กศ.	ป.กศ. สูง	รวม	ป.กศ.	ป.กศ. สูง	รวม	ป.กศ.	ป.กศ. สูง	รวม
<u>ภาษามลายู</u>									
จำเป็นอย่างยิ่ง	48.4	28.6	40.4(21)	47.8	55.3	50.0(80)	52.7	48.3	51.2(43)
จำเป็น	41.9	61.9	50.0(26)	44.2	31.9	40.6(65)	41.8	27.6	36.9(31)
ไม่ค่อยจำเป็น	6.5	4.8	5.8(3)	6.2	10.6	7.5(12)	5.5	17.2	9.5(8)
ไม่จำเป็นเลย	3.2	4.8	3.8(2)	0.8	2.1	1.3(2)	-	3.4	1.2(2)
รวม	100 (31)	100 (21)	100 (52)	100 (113)	100 (47)	100 (160)	100 (55)	100 (29)	100 (84)
<u>ภาษาอาหรับ</u>									
จำเป็นอย่างยิ่ง	45.2	23.8	36.5(9)	41.6	42.6	41.9(67)	30.9	44.8	42.9(30)
จำเป็น	26.7	42.9	32.7(17)	40.7	29.8	37.5(60)	47.3	34.5	35.7(36)
ไม่ค่อยจำเป็น	16.7	33.3	23.1(12)	15.9	21.3	17.5(28)	20.0	17.2	19.0(16)
ไม่จำเป็นเลย	13.3	-	7.7(4)	1.6	6.4	3.1(5)	1.8	3.4	2.4(2)
รวม	100 (31)	100 (21)	100 (52)	100 (10)	100 (47)	100 (160)	100 (55)	100 (29)	100 (84)
<u>ภาษาไทย</u>									
จำเป็นอย่างยิ่ง	61.2	57.1	59.6(31)	61.9	55.3	51.6(96)	49.1	48.3	48.8(41)
จำเป็น	29.0	42.9	34.6(18)	35.4	44.7	47.1(61)	40.0	37.9	39.3(33)
ไม่ค่อยจำเป็น	9.7	-	5.8(3)	1.8	-	1.3(2)	9.1	10.3	9.5(8)
ไม่จำเป็นเลย	-	-	-	0.8	-	0.6(1)	1.8	3.4	2.4(2)
รวม	100 (31)	100 (21)	100 (52)	100 (113)	100 (47)	100 (160)	100 (55)	100 (29)	100 (84)

ทัศนคติต่อการเลือกอาชีพให้บุตรในอนาคต

เนื่องจากนักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา เป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง ย่อมเห็นความสำคัญของการศึกษามากกว่าผู้ปกครอง ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย ฉะนั้นย่อมสนับสนุนและส่งเสริมให้บุตรหลานได้เรียนในสถาบันชั้นสูง ทั้งนี้เพื่อจะได้ออกมาประกอบอาชีพที่มีเกียรติในสังคม

อาชีพที่มีส่วนสำคัญกับการจัดระดับชั้นในสังคม ดังจะเห็นได้จากบางสังคม ถือหลักความสำเร็จในการประกอบอาชีพเป็นหลักในการจัดลำดับชั้นทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางสังคม เช่น แพทย์ ครูอาจารย์ เป็นต้น¹ นอกจากนี้อาชีพ นักการเมือง นักการทูต นักกฎหมาย เป็นผู้ที่มีตำแหน่งในสังคมสูงโดยไม่คำนึงถึงรายได้หรือความมั่งมี อย่างไรก็ตาม คุณค่าดังกล่าวก็ย่อมแตกต่างกันไปแล้วแต่ละสังคม

ทัศนคติในการเลือกอาชีพให้บุตรในอนาคตของนักเรียนไทยมุสลิมนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open End) เพื่อให้นักเรียนระบุอาชีพที่ต้องการให้บุตรประกอบในอนาคต ผลจากการศึกษาตาม ตารางที่ 51 ปรากฏว่า นักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.9 ต้องการให้บุตรประกอบอาชีพครูอาจารย์มีเพียงส่วนน้อย คือ ร้อยละ 9.7 เท่านั้น ที่ตอบว่าต้องการให้บุตรประกอบอาชีพเป็นครูสอนศาสนาในโรงเรียนราษฎรสอนศาสนาอิสลาม แสดงว่า นักเรียนไทยมุสลิมในวิทยาลัยครูยะลา มีแนวโน้มที่จะปรับตัวเข้ากับสังคมไทยมากขึ้น

¹ สุพิศรา สุภาพ, ปัญหาสังคม (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2515) หน้า 81.

ตารางที่ 51

ทัศนคติในการเลือกอาชีพใหม่ตรีในอนาคตของนักเรียนไทยมุสลิม
จำแนกตามชั้นเรียนและเพศ

ประเภทของ อาชีพที่ผู้ตอบการ เลือกใหม่ตรี	ป.กศ.			ป.กศ. สูง			รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
ครูอาจารย์	51.5	44.9	49.3(98)	42.8	41.7	42.3(41)	46.9(139)
ครูสอนศาสนา ในโรงเรียน ราษฎรสอน ศาสนาอิสลาม	11.5	10.1	11.1(22)	6.1	8.3	7.2(7)	9.7(29)
แพทย์ - พยาบาล	0.8	14.5	5.5(11)	4.1	12.5	8.2(8)	6.4(19)
ตำรวจ - ทหาร	3.1	1.4	2.5(5)	6.1	2.1	4.1(4)	3.0(9)
ค้าขาย	8.5	2.9	6.5(13)	10.2	6.3	8.2(8)	7.1(21)
เกษตรกร- ประมง	8.5	7.2	8.1(16)	14.3	4.2	9.3(9)	8.4(25)
ธุรกิจส่วนตัว	3.8	7.2	5.0(10)	6.1	2.0	4.1(4)	4.7(14)
ช่างเทคนิค ต่าง ๆ	1.5	-	1.0(2)	2.0	-	1.1(1)	1.0(3)
บริษัททางรวม	3.1	5.8	4.0(8)	4.1	12.5	8.3(8)	5.4(16)
รวม	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (49)	100 (48)	100 (97)	100 (296)

ทัศนคติต่อการตั้งถิ่นฐานในอนาคต

ทัศนคติต่อการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยในอนาคต แสดงให้เห็นแนวโน้มของการปรับตัวได้อย่างหนึ่ง ทั้งนี้โดยทั่วไป ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกลุ่มชนที่มีความยึดมั่นในศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก ประกอบกับศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่เข้มงวด ไม่มีลักษณะอ่อนตัว (Flexible) หรือใจกว้างขวาง (Toleration) เหมือนกับศาสนาพุทธ จึงทำให้ชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นชุมชนที่ปิด มีลักษณะค่อนข้างไปในทางแยกตัวโดดเดี่ยวจากชุมชนอื่น จะเห็นได้จากพิธีกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ การประกอบอาชีพ การตั้งครอบครัว ความสัมพันธ์ในวงศาควาญาติหรือการสังคัมระหว่างกัน ตลอดจนวิถีชีวิตประจำวันที่ไม่ปะปนเกี่ยวพันหรือติดต่อกับชุมชนอื่น สภาพเช่นนี้ก่อให้เกิดลักษณะบางประการที่สำคัญ ก็คือ ชุมชนปิด ยากต่อการทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม

จากการสอบถามทัศนคติของนักเรียนไทยมุสลิมเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในอนาคตตาม ตารางที่ 52 ปรากฏว่า นักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.2 ต้องการที่จะตั้งถิ่นฐานในชุมชนที่มีไทยมุสลิมส่วนมาก รองลงมาได้แก่ต้องการตั้งถิ่นฐานในชุมชนที่มีไทยมุสลิมพอ ๆ กับไทยพุทธ ร้อยละ 34.1 มีเพียงร้อยละ 22.0 เท่านั้น ที่ต้องการตั้งถิ่นฐานในชุมชนที่มีไทยมุสลิมพอ ๆ กับไทยพุทธ ร้อยละ 34.1 มีเพียงร้อยละ 22.0 เท่านั้น ที่ต้องการตั้งถิ่นฐานในชุมชนที่มีไทยมุสลิมทั้งหมด เมื่อแยกตามชั้นเรียนปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างสำคัญระหว่างนักเรียนสองกลุ่ม

ฉะนั้น กล่าวโดยสรุป นักเรียนไทยมุสลิมส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะตั้งถิ่นฐานในชุมชนที่มีไทยมุสลิมอยู่เป็นส่วนมาก อย่างไรก็ตามก็ยังมีแนวโน้มที่แสดงว่านักเรียนไทยมุสลิมกับนักเรียนไทยพุทธมีโอกาสที่จะอยู่ร่วมกันโดยสมานฉันท์ ซึ่งจะเห็นได้จากนักเรียนไทยมุสลิมที่ต้องการตั้งถิ่นฐานในชุมชนที่มีไทยพุทธพอ ๆ กับไทยมุสลิมถึงร้อยละ 34.1 แสดงว่า การที่นักเรียนไทยมุสลิมเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีไทยพุทธพอ ๆ กับไทยมุสลิมนั้น ย่อมชี้ให้เห็นว่า นักเรียนไทยมุสลิมสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมไทยส่วนใหญ่ได้บางส่วนแล้ว.

ตารางที่ 52

อัตราส่วนรอยของนักเรียนจำแนกตามเพศ, ชั้นเรียน
และการตั้งถิ่นฐานในอนาคค

การตั้งถิ่นฐานใน อนาคค	ป.กศ. ตน			ป.กศ. สูง			รวมทั้งสิ้น
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
ที่มไทยมุสลิมทั้งหมด	28.5	10.1	22.1(44)	29.2	14.3	21.6(21)	22.0(65)
ที่มไทยมุสลิมส่วนมาก	43.1	37.7	41.2(82)	35.4	46.9	41.2(40)	41.2(122)
ที่มไทยมุสลิมพอ ๆ กับไทยพุทธ	26.9	50.7	35.2(70)	29.2	34.7	32.0(31)	34.1(101)
ที่มไทยพุทธส่วนมาก	0.8	1.5	1.0(2)	4.2	-	2.1(2)	1.4(4)
ที่มไทยพุทธทั้งหมด	0.7	-	0.5(1)	2.0	4.1	3.1(3)	1.3(4)
รวมทั้งสิ้น	100 (130)	100 (69)	100 (199)	100 (48)	100 (49)	100 (97)	100 (296)